

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การสร้างชุดสาคิตดวงจรดิจิตอล วิชาดิจิตอลเบื้องต้น รหัสวิชา 2104-2107 ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 วิธีการสอนพื้นฐานสำหรับครู
- 2.2 การสอนแบบสาคิต
- 2.3 การสร้างสื่อการเรียนการสอนแบบชุดสาคิต
- 2.4 การพัฒนาชุดทดลองหรือชุดสาคิต
- 2.5 การหาคุณภาพชุดสาคิต
- 2.6 วิชาดิจิตอลเบื้องต้น
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 วิธีการสอนพื้นฐานสำหรับครู

วิธีสอนที่ครูใช้กันโดยทั่วไปมีหลาย ๆ วิธี เพื่อใช้ในการฝึกเตรียมประสบการณ์ด้านการสอน ดังนี้

1. วิธีการสอนแบบบรรยาย เป็นวิธีการที่ใช้กับคนหมู่มาก มีเวลาในการสอนจำกัดในขณะที่ มีเนื้อหาที่ต้องสอนมาก ผู้เรียนส่วนมากต้องเป็นผู้ใหญ่หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป เพราะต้องใช้ ความสนใจเนื้อหาดีมาก การบรรยายเป็นวิธีสอนที่ยืดครูเป็นศูนย์กลางสัมฤทธิ์ผลของการเรียนรู้จะเกิด ได้ดีเพียงใดอยู่ที่ผู้บรรยาย หรือตัวครูเป็นหลัก เพราะถ้าหากครูมีความสามารถสูงมีวิธีการอื่น ๆ มา แทรก มีทักษะและเทคนิคการบรรยายได้ดี ก็จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์ได้มาก

2. วิธีการสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่ยืดผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาและค้นคว้าแล้วนำมา แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เป็นการหาความรู้ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุดและได้ทักษะกระบวนการกลุ่มอีก ดี ้วย เนื่องจากการอภิปรายมีรูปแบบและเทคนิคหลายวิธีจำเป็นที่ผู้ใช้จะต้องใช้ให้ถูกต้องตามรูปแบบ วิธีการและวัตถุประสงค์ของการใช้นั้น ๆ โดยเฉพาะความแตกต่างระหว่างการอภิปรายกลุ่มกับการจัด สัมมนานั้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงทั้ง ๆ ที่เป็นการอภิปรายเหมือนกัน ในขณะที่เชื่อกันว่าวิธีการแบบ นี้ให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเป็นผู้กระทำจริงแต่ไม่เหมาะกับผู้เรียนที่ไม่กล้าแสดงออกและมี ปัญหาเรื่องการพูดนำเสนองาน

3. วิธีการสอนแบบทดลอง ใช้สำหรับการสอนวิชาวิทยาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ โดยมุ่งให้ผู้เรียน นำความรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ออกมาใช้ในการทดลองพิสูจน์หลักการ

ทฤษฎีต่างๆ โดยผู้เรียนเป็นผู้ทดลองโดยมีครูคอยควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ข้อดีของวิธีสอนแบบนี้เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำจริง (Learning by doing) นำความรู้จากสถานการณ์จริงมาทดลองให้เห็นจริงจนได้ข้อสรุปออกมา แต่ข้อจำกัดอยู่ที่เครื่องมือในการทดลองมีราคาสูง มีข้อจำกัดเรื่องของสถานที่และวิชาที่ศึกษาพอสมควร

4. วิธีการสอนแบบสาธิต เป็นการแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ในการทำงานหรือปฏิบัติงานอย่างชำนาญในด้านใดด้านหนึ่งอย่างถ่องแท้ให้ผู้เรียนเห็นกระบวนการทำ เข้าใจความคิดรวบยอด และเชื่อถือศรัทธาต่อผู้สอนและบทเรียน ข้อดีของวิธีการนี้สามารถใช้ในการประกอบการสอนทักษะได้อย่างดี

5. วิธีการสอนโดยใช้การจำลองสถานการณ์ การสอนแบบนี้เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเตรียมพบสถานการณ์จริงในอนาคต เป็นการจำลองเหตุการณ์ก่อนออกปฏิบัติงานโดยเน้นการพิจารณากระบวนการทั้งหมดของสถานการณ์ว่ามีความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่เพียงใดโดยถือเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นในอนาคต

6. วิธีสอนแบบบทบาทสมมติ มุ่งที่จะสมมติให้ผู้เรียนสวมบทบาทของใครคนใดคนหนึ่งเล่นสมมติเป็นบุคคล ดังนั้นคุณค่าของการแสดงอยู่ที่ความสมจริงกับพฤติกรรมของคนที่ถูกสวม โดยมุ่งพัฒนาเจตคติ ค่านิยม และการแก้ปัญหา

7. วิธีการสอนแบบโครงงาน เป็นการจัดทำวิธีง่าย ๆ โดยใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์มาให้ผู้เรียนหาความรู้ความจริงในโครงการที่กำหนดขึ้นในระยะเวลาหนึ่งเพื่อส่งเสริมการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยผู้เรียนเองในสถานการณ์จริง โดยผู้เรียนศึกษาและวิจัยอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้วจึงนำเสนอผลงาน

วิธีสอนจะสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้จำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการสอน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะวิธีสอนทั่วไปนั้นเป็นวิธีสอนขั้นพื้นฐานที่ผู้เป็นครูจะต้องเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยหลักในการนำวิธีสอนไปใช้นั้นจะต้องนำไปใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนวัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีสอนอื่น ๆ เพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 การสอนแบบสาธิต

2.2.1 ความหมายของการสอนแบบสาธิต

การสอนแบบสาธิตเป็นรูปแบบการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนมีหน้าที่ในการเป็นผู้นำหรือผู้แสดงให้เห็นให้ผู้เรียนดูหรือในบางกรณีจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ออกมาเป็นผู้สาธิตหรือผู้

นำเสนอ โดยขึ้นอยู่กับโอกาสหรือสถานการณ์ตามที่คุณสอนได้ออกแบบการเรียนรู้ไว้ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการสอนแบบสาธิตไว้ดังนี้

ชูชาติ เจริญลาต (2523) กล่าวว่า การสอนแบบสาธิต คือ การแสดง การทดลอง หรือการทำให้ดู วิธีสอนแบบสาธิตเป็นวิธีสอนแบบหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เกิดความคิด ในการเรียนรู้ที่ได้ดูจากการทดลองของครู ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนจดจำได้รวดเร็วจะมีผลสัมฤทธิ์ได้ดีกว่า การสอนแบบอื่น ๆ อีกหลายวิธี

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540) กล่าวว่า การสอนแบบสาธิต หมายถึง วิธีการสอนหรือผู้สอน หรือบุคคลในบุคคลหนึ่งแสดงหรือกระทำให้ผู้เรียนได้เห็นตัวอย่างพร้อม ๆ กับการบอก การอธิบายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในเชิงรูปธรรม ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้จากการสังเกต กระบวนการ ขั้นตอนการสาธิตนั้น ๆ การสอนแบบสาธิตเป็นการสอนที่ยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลางเพราะผู้สอนเป็นผู้วางแผนดำเนินการและลงปฏิบัติ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมบ้างเพียงเล็กน้อย การสอนแบบนี้จึงเหมาะสำหรับจุดประสงค์ที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นขั้นตอนการปฏิบัติ

ไสว พักขาว (2544) กล่าวว่า การสอนสาธิต คือการสาธิตเป็นการแสดงให้ดู ซึ่งอาจเป็นการแสดงให้เห็นถึงขั้นตอน วิธีการ ผลที่จะเกิดขึ้นหรือทำทางต่าง ๆ โดยอาจทำในรูปของการสาธิตทดลองหรือสาธิตปฏิบัติ วิธีสอนแบบสาธิตอาจนำไปใช้ร่วมกับวิธีสอนแบบอื่นได้ เช่น สาธิตประกอบการบรรยาย สาธิตประกอบการอภิปราย

สุวิทย์ มูลคำ (2545) กล่าวว่า การสอนแบบสาธิตเป็นกระบวนการสอนที่ผู้สอนมีหน้าที่ในการช่วยให้ผู้เรียนได้มีกระบวนการการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยแสดงให้ผู้เรียนเห็นเป็นตัวอย่างพร้อมกับการอธิบายให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนจะเรียนรู้จากกระบวนการและการสังเกตพร้อมกับเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามอภิปราย ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบสาธิตเหมาะกับการเรียนการสอนที่ผู้เรียนต้องเห็นขั้นตอนในการปฏิบัติงาน

ทิตนา แคมมณี (2547) กล่าวว่า การสอนสาธิต (Demonstration Method) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการแสดง หรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ให้ผู้เรียนสังเกตดูแล้วให้ผู้เรียนซักถาม อภิปรายและสรุปการเรียนรู้

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548) กล่าวว่า การสอนสาธิต (Demonstration Method) เป็น กระบวนการสอนที่เน้นการแสดงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นผลจากการเรียน ซึ่งได้กำหนดไว้ตาม วัตถุประสงค์ การสอนแบบนี้มีประโยชน์สำหรับการนำประสบการณ์ที่ซับซ้อนแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรม

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า การสอนแบบสาธิตนั้นสามารถกระทำได้หลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นผู้สอนเป็นผู้สาธิต ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสาธิต ผู้เรียนสาธิตเป็นกลุ่ม ผู้เรียนสาธิตเป็นรายคน วิทยาการสาธิต เป็นต้น

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการสอนแบบสาธิต

วัตถุประสงค์ของการสอนแบบสาธิตมีมากมายล้วนแต่เป็นกิจกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง ให้ผู้เรียนเข้าใจลำดับขั้นต่าง ๆ สามารถสรุปผลจากการที่ได้สาธิต หรือสังเกตการณ์สาธิต และที่สำคัญเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติไปพร้อมกับวิธีสอนวิธีอื่น ๆ ร่วมด้วยได้

ไสว พักขาว (2544) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสอนแบบสาธิตไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นถึงขั้นตอนการปฏิบัติในกิจกรรมแบบอย่างมีความซับซ้อนและต้องอาศัยทักษะสูง

2. เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นผลการทดลองที่ไม่สามารถทดลองเองได้ อันเนื่องมาจากเครื่องมืออุปกรณ์ไม่พอที่จะให้ผู้เรียนทดลองทุกคน หรือเป็นการทดลองที่มีอันตราย

สุวิทย์ มูลคำ (2545) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสอนแบบสาธิตไว้ว่า เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่รวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องเห็นขั้นตอนต่าง ๆ จากการแสดงหรือปฏิบัติจริงแต่สามารถปฏิบัติตามได้

ทศนา แคมมณี (2547) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสอนแบบสาธิตว่า เป็นการสอนโดยใช้การสาธิตเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนทั้งชั้นได้เห็นการปฏิบัติจริง ด้วยตนเองว่าทำให้เกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจในเรื่องหรือการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสอนแบบสาธิตว่า เพื่อแสดงให้ผู้เรียนได้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถปฏิบัติตามได้

สรุปได้ว่า การสอนแบบสาธิตมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้เรียนได้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน หากมีข้อสงสัยก็สามารถซักถามผู้ที่สาธิตได้ทันที ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนประสบผลสำเร็จได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น วัตถุประสงค์อีกประการหนึ่งก็คือ เพื่อใช้กับผู้เรียนเป็นจำนวนมากเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจก็สามารถสาธิตให้ดูใหม่ไปเรื่อยๆจนกว่าผู้เรียนจะเข้าใจและปฏิบัติตามได้

2.2.3 ประเภทของการสอนแบบสาธิต

การสอนแบบสาธิตมีหลายประเภท ผู้สอนต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะธรรมชาติของแต่ละวิชา

ชูชาติ เจริญลาด (2523) ได้กล่าวถึง การจำแนกประเภทของการสอนแบบสาธิตไว้ดังนี้

1. ครูแสดงการสาธิตคนเดียว (Teacher Demonstration) การสาธิตแบบนี้ ครูเป็นผู้เตรียม และผู้แสดงคนเดียว
  2. ครูและนักเรียนช่วยกันสาธิต (Teacher Student Demonstration) ครูและนักเรียนกลุ่มหนึ่งช่วยกันสาธิต วิธีนี้ได้ผลดีเพราะนักเรียนกลุ่มนี้จะเข้าใจอย่างดีและเพื่อนฝูงที่คอยดูก็จะสนใจพวกเขาเหมือนกันแสดง
  3. กลุ่มนักเรียนล้วนเป็นผู้สาธิต (Student Group Demonstration) ครูมอบให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งทำการสาธิตแทนครู ครูเป็นเพียงแต่ผู้ช่วยแนะนำ วิธีนี้ถ้าทำได้จะดีที่สุด เพราะเป็นการฝึกนักเรียนให้รู้จักหาความรู้ด้วยตนเอง แต่ต้องเลือกเด็กเข้ากลุ่มให้ดีและจะเสียเวลาในการเตรียม
  4. นักเรียนคนเดียวเป็นผู้สาธิต (Individual Student Demonstration) ครูมอบให้นักเรียน คนเดียวสาธิตแทนครู ครูเป็นผู้แนะนำ ควรให้เด็กเก่งจริง ๆ ทำการสาธิตจึงจะเกิดความมั่นใจ และเกิดศรัทธาสำหรับผู้ดู
  5. วิทยากรเป็นผู้สาธิต (Guest Demonstration) วิธีนี้ใช้วิทยากรที่ได้รับเชิญเป็นผู้สาธิต ให้นักเรียนดู อาจเป็นอาจารย์ท่านอื่นหรือนักวิชาการหรือผู้ทรงคุณวุฒิจากสถานที่อื่น ๆ ก็ได้ ซึ่งเป็น ลักษณะการสาธิตประกอบการบรรยาย
- สุวิทย์ มูลคำ (2545) ได้กล่าวว่า ชันด์และทออบริดจ์ ได้ศึกษาถึงวิธีการสาธิตและข้อควรระวังเกี่ยวกับการสาธิตแต่ละประเภท โดยแบ่งประเภทการสาธิตออกเป็น 6 แบบคือ
1. ผู้สอนสาธิตเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะสามารถควบคุมระเบียบในชั้นเรียนได้ดี และนำเข้าสู่บทเรียนได้ง่าย
  2. ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสาธิต เป็นการสาธิตที่ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันกระทำโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติเอง อาจเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มเดียว การสาธิตแบบนี้ดีในแง่ผู้เรียนเป็นผู้ได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
  3. ผู้เรียนสาธิตเป็นกลุ่ม การสาธิตแบบนี้จะเกิดเป็นผลดีต่อเมื่อผู้เรียนให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ควรจะใช้บางโอกาสเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศเท่านั้น เพราะถ้าใช้กลุ่มที่ผู้เรียนทั้งชั้นไม่พอใจเป็นผู้สาธิตจะทำให้การเรียนไม่ประสบผลดีเท่าที่ควร
  4. ผู้เรียนสาธิตเป็นรายบุคคล จะเป็นผลดีถ้าหากผู้สาธิตเป็นผู้ที่เพื่อนชอบเขาจะรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้สาธิต
  5. วิทยากรเป็นผู้สาธิต โดยการเชิญวิทยากรที่มีความชำนาญมาสาธิต เป็นผลดีที่ผู้เรียนจะรู้สึกตื่นเต้น เพราะความแปลกใหม่และได้เปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้อีก

6. การสาธิตเชิงียบ โดยผู้สอนจะสาธิตเป็นขั้นตอนผู้เรียนใช้ความสามารถในการสังเกต การบันทึกข้อมูล และแปลความหมายของข้อมูล โดยผู้สอนจะไม่ให้ข้อเสนอแนะ การสาธิตแบบนี้จะเป็นประโยชน์ในแง่ที่ผู้เรียนได้ให้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

2.2.4 หลักในการสอนแบบสาธิต

สุวิทย์ มูลคำ (2545) ได้สรุปขั้นตอนวิธีการสอนแบบสาธิต ไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน เป็นขั้นตอนการทำการสาธิต ซึ่งครูควรเตรียมตัวดังนี้
  - 1.1 กำหนดจุดประสงค์ของการสาธิตให้ชัดเจน
  - 1.2 ศึกษาเนื้อหาในบทเรียนอย่างละเอียด
  - 1.3 จัดลำดับเนื้อหาตามขั้นตอนให้เหมาะสม
  - 1.4 เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่ทำให้ผู้เรียนปฏิบัติ พร้อมทั้งเตรียม

คำถามที่จะใช้

- 1.5 เตรียมสื่อการเรียนการสอนและเอกสารให้พร้อม
- 1.6 กำหนดเวลาในการสาธิตให้พอเหมาะ
- 1.7 กำหนดวิธีการวัดประเมินผลที่ชัดเจน
- 1.8 เตรียมสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นการสาธิตได้

ทั่วถึง เพราะถ้าผู้เรียนมองไม่เห็นจะทำให้การเรียนการสอนช่วงเวลานั้นไร้ความหมาย ผู้เรียนจะเกิดความเบื่อหน่าย

- 1.9 ทดลองการสาธิตเพื่อให้แน่ใจว่าไม่เกิดการติดขัด

2. ขั้นสาธิต เมื่อครูเข้าสู่ชั้นเรียนแล้ว จึงดำเนินการสอนตามลำดับดังนี้

- 2.1 บอกจุดประสงค์การสาธิตให้ผู้เรียนทราบ และเรื่องราวที่จะสาธิตให้

ผู้เรียนทราบ

- 2.2 บอกกิจกรรมที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติ เช่น ผู้เรียนจะต้องจดบันทึก สังเกต

สรุปขั้นตอน ตอบคำถาม เป็นต้น

- 2.3 ผู้สอนแนะนำสื่อการเรียนแต่ละอย่างให้ผู้เรียนทราบ

- 2.4 ผู้สอนดำเนินการสาธิตตามลำดับขั้นตอนที่เตรียมไว้อย่างช้า ๆ เพื่อให้

ผู้เรียนดูได้ทัน ประกอบการอธิบายอย่างชัดเจน

- 2.5 ผู้สอนคอยสังเกตผู้เรียนในชั้นว่ามองเห็นทั่วถึงกันหรือไม่

3. ขั้นสรุป

- 3.1 ผู้สอนให้ผู้เรียนสรุปผลจากที่เห็นตามลำดับขั้นต่างจากการสังเกต เพื่อ

ประเมินว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในการเรียนนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด

3.2 สนทนาเพื่อให้ผู้เรียนพิจารณาจากขั้นตอนต่างๆ ว่าถูกต้องหรือไม่ จนเป็นที่ยอมรับร่วมกันของผู้เรียน

3.3 ผู้สอนเป็นผู้สรุปความสำคัญ ขั้นตอนของสิ่งที่สาธิตนั้นด้วยตนเอง

3.4 ผู้สอนให้ผู้เรียนจดลงในสมุดบันทึก

3.5 ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันขีดเกลารายละเอียดและเนื้อหาอย่างถูกต้องแล้ว

4. ขั้นวัดผล

4.1 ให้ผู้เรียนคนใดคนหนึ่งออกมาสาธิตให้ดูถ้ามีเวลา

4.2 ให้ผู้เรียนตอบแบบทดสอบที่ผู้สอนทำขึ้น และคาดหวังคำตอบนั้นเป็น

พฤติกรรมที่บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ในตอนต้นแล้ว

4.3 ผู้สอนอาจใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อประเมินว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่อง ขั้นตอนการสาธิตมากน้อยเพียงใด เช่น ให้ตอบคำถาม ให้เขียนรายงาน ให้แสดงการสาธิต ให้ดู ฯลฯ

4.4 ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็นภายหลังการสาธิตแล้ว

ทิศนา แคมมณี (2547) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนสาธิต มี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน

1.1 กำหนดจุดประสงค์ในการสาธิตให้ชัดเจน

1.2 จัดลำดับเนื้อหาตามขั้นตอนให้เหมาะสม

1.3 เตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่จะให้นักเรียนปฏิบัติ ตลอดจนคำถามที่จะใช้ให้รอบคอบ

1.4 เตรียมสื่อการเรียนการสอนและเอกสารประกอบให้พร้อม

1.5 กำหนดเวลาในการสาธิตให้พอเหมาะ

1.6 กำหนดวิธีการวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน

1.7 เตรียมสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมเพื่อให้นักเรียนมองเห็นการสาธิตให้

ทั่วถึง

1.8 ทดลองสาธิตเพื่อให้แน่ใจว่าไม่เกิดการติดขัด

2. ขั้นตอนการสาธิต

2.1 บอกจุดประสงค์การสาธิตให้นักเรียนทราบ

2.2 บอกกิจกรรมที่นักเรียนจะต้องปฏิบัติ เช่น นักเรียนจะต้องจดบันทึก สังเกตกระบวนการ สรุปขั้นตอน ตอบคำถาม เป็นต้น

2.3 ดำเนินการสาธิตตามลำดับขั้นตอนที่เตรียมไว้ ประกอบกับอธิบาย ตัวอย่างชัดเจน

3. ชั้นสรุปและประเมินผล

3.1 ผู้สอนเป็นผู้สรุปความสำคัญ ขั้นตอนของสิ่งที่สาธิตนั้นด้วยตนเอง

3.2 ให้ผู้เรียนเป็นผู้สรุป เพื่อประเมินว่าผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนนั้นๆ

อย่างน้อยเพียงใด

3.3 ผู้สอนอาจใช้วิธีการต่างๆ เพื่อประเมินว่าผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่อง ขั้นตอน การสาธิตอย่างน้อยเพียงใด เช่น ให้ตอบคำถาม ให้เขียนรายงาน ให้แสดงสาธิตให้ดู ฯลฯ

3.4 ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็นภาย หลังจากการสาธิตแล้ว

2.2.5 ข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบสาธิต

ทิศนา ขัมมณี (2547) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการสอนแบบสาธิต ดังนี้

1. ข้อดี

1.1 นักเรียนมองเห็นตัวอย่าง แบบอย่าง ขั้นตอน ของการปฏิบัติทำให้เข้าใจ

ลึกซึ้งมีเหตุผล

1.2 ประหยัดเวลาของครูและนักเรียน เพราะเห็นตัวอย่างชัดเจน

1.3 ประหยัดวัสดุ

1.4 การสาธิตให้ดูแล้วปฏิบัติย่อมปลอดภัย

2. ข้อจำกัด

2.1 การควบคุมชั้นเรียนอาจมีปัญหาเรื่องความสงบเรียบร้อยในชั้นเรียน

2.2 หากการเตรียมตัวไม่ดีพออาจเกิดอุบัติเหตุหรือผิดพลาด

2.3 หากการสาธิตไม่เป็นไปตามขั้นตอนอาจทำให้เสียเวลามาก

2.3 การสร้างสื่อการเรียนการสอนแบบชุดสาธิต

วัลลภ จันทรตระกูล (2529) การออกแบบและสร้างชุดสาธิต แนวทางหนึ่งในการปรับปรุง กระบวนการเรียนการสอนช่วงอุตสาหกรรม คือการมีสื่อการเรียนการสอนที่ดี สอดคล้องกับหลักสูตร และผู้สอนได้นำไปใช้ได้อย่างถูกวิธี จะเป็นผลให้คุณภาพการสอนของผู้สอนดีขึ้น ในการผลิตสื่อเพื่อ การสอนควรจะคำนึงระบบและวิธีการสอน ที่จะต้องใช้ในการออกแบบ และสร้างชุดสาธิตจะต้อง คำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ลักษณะของชุดสาธิต
  - 1.1 เหมาะสมกับการเรียนการสอนทั้งแบบรายกลุ่มและรายบุคคล
  - 1.2 เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา
  - 1.3 เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน
  - 1.4 ต้องมีการแนะวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ตลอดจนถึงขั้นตอนในการสาธิต
2. ลักษณะทางเทคนิคของชุดสาธิต
  - 2.1 ง่ายต่อการสาธิต และการนำไปเก็บรักษา
  - 2.2 มีโครงสร้างที่ง่ายต่อการซ่อมแซม
  - 2.3 มีความยืดหยุ่นในการประยุกต์ใช้งาน
3. ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิต
4. สอดคล้องกับระบบการสอน จุดมุ่งหมายการสอน และลักษณะที่จะนำไปใช้

สำหรับแนวทางในการออกแบบชุดสื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพนั้น วัลลภ จันทรตระกูล (2529) ได้กล่าวไว้ ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาขอบข่ายเนื้อหาวิชา ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ที่ดำเนินควบคู่ไป คือ การศึกษาเชิงวิเคราะห์เนื้อหา การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตร การสำรวจโรงงานและสถานศึกษา
  - 1.1 การศึกษาเชิงวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการวางโครงร่าง ลำดับความสัมพันธ์และแบ่งระดับความยากง่ายของเนื้อหาวิชาที่จะทำการออกแบบสร้างสื่อการสอนโดยศึกษาจากตำรา เอกสาร การสัมมนา ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ และศึกษางานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง
  - 1.2 การศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตร เพื่อศึกษาความสอดคล้องและความแตกต่างของหลักสูตรที่ใช้เรียนของสถานศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกันโดยการศึกษาเอกสารหลักสูตร การสอบถามครูผู้สอน ผลที่ได้จะช่วยในการเลือกและกำหนดหัวข้อเรื่องได้สอดคล้องกับหลักสูตร
  - 1.3 การสำรวจโรงงาน เป็นการสำรวจสภาพการทำงานเครื่องมืออุปกรณ์ และเทคนิคที่ใช้ในการทำงานตามหัวข้อเรื่องของชุดสื่อการเรียนการสอน โดยสอบถามวิศวกรโรงงานและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ความรู้และทักษะที่ต้องการในงาน
  - 1.4 การสำรวจสถานศึกษาเป็นการเรียนรู้วิธีการเรียนการสอน ความพร้อมเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในสถานศึกษาตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอน โดยการสำรวจหรือสอบถามจากครูผู้สอน
2. การกำหนดเนื้อหาและวัตถุประสงค์ จากขอบข่ายเนื้อหาที่นำมาศึกษาเพื่อให้สามารถจำแนกเป็นส่วนต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นได้ กล่าวคือ ให้รู้ถึงจุดมุ่งหมายและหน้าที่ (Purpose and Function) ของชุดสาธิตว่าทำอย่างไรจึงจะสามารถทำงานได้ตามต้องการ และสามารถตอบสนองจุด

มุ่งหมายของ เนื้อหาวิชาได้อย่างครบถ้วน ผู้สร้างควรจะต้องออกแบบส่วนต่าง ๆ ของชุดสาธิตอย่างไร จึงจะเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและหน้าที่ที่ต้องกำหนดไว้ หรือถ้ามีการคำนวณเพื่อออกแบบและวิเคราะห์ ส่วนประกอบต่าง ๆ ก็ต้องมีการจัดเตรียมลวดหน้าและทำการคำนวณให้พร้อมรวมทั้งต้องมองให้ ครอบคลุมถึงการประกอบส่วนต่าง ๆ เข้าด้วยกันและการซ่อมแซม หรือการตรวจปรับส่วนประกอบ ที่สำคัญต้องเตรียมวิธีการบำรุงรักษาชุดทดลองอย่างเหมาะสม เพื่อให้วัตถุประสงค์ของชุดทดลองนี้ ครอบคลุมกับการกำหนดขอบข่ายของเนื้อหาวิชาที่ได้เตรียมการมาแล้ว

3. การออกแบบและสร้างชุดสื่อการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของชุดสาธิตที่ผ่านการวิเคราะห์และตรวจสอบแล้ว เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างอุปกรณ์การสอนหรือชุดสาธิตที่ทำการออกแบบนี้ สามารถนำไปใช้เป็นที่อุปกรณ์การสอนของครู และเป็นอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมของผู้เรียน ชุดสาธิตจึงมีความสำคัญมากต่อความสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียน และความสามารถในการทำงานด้านช่างอุตสาหกรรม การศึกษาทางช่างอุตสาหกรรมจำเป็นต้องได้รับประสบการณ์จากการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมมากที่สุด เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติงานเป็นอย่างดี ดังนั้นชุดสาธิตการทดลองต่าง ๆ จึงมีการผลิตขึ้นอย่างมากมาย การออกแบบและสร้างสื่อประเภทชุดสาธิตนั้น จำเป็นต้องนำหลักการด้านการออกแบบทางวิศวกรรมเชิงปฏิบัติมาประยุกต์กับหน่วยงานที่ ออกแบบสร้าง ตามลำดับดังนี้

3.1 กำหนดจุดประสงค์ในการนำชุดสาธิตไปใช้ในการสอน การนำชุดสาธิตไปใช้ในการสอนควรกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียน การออกแบบสร้างจะสำเร็จผลตามเป้าหมายและใช้ได้จริง จะต้องศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ประกอบ ได้แก่ สภาพการณ์ในการเรียนการสอน ศึกษาข้อมูลทางด้านวิชาการและกลุ่มของผู้เรียน จากนั้นก็นำไปใช้เขียนจุดประสงค์เป็นข้อ ๆ และกำหนดขอบเขต และคุณลักษณะของชุดสาธิตที่จะออกแบบสร้าง สุดท้ายจะต้องตรวจสอบความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียนอีกครั้ง

3.2 การกำหนดหน้าที่ของชุดสาธิต จากคำบรรยายคุณลักษณะของชุดสาธิตที่กำหนดขึ้นในข้อที่ 1 นำมาวิเคราะห์เพื่อค้นหาคำพื้นฐาน (Basic Term) ซึ่งจะทำให้ทราบถึงรายการหน้าที่ต่าง ๆ ของชุดสาธิต ศึกษาพิจารณาปัจจัยที่จะทำให้อุปกรณ์ทำงานได้ตามกำหนด

3.3 การศึกษาปัจจัยที่ทำให้ชุดสาธิตทำงานได้ตามรายการหน้าที่ ในขั้นตอนนี้เป็นการคิดค้นสิ่งที่ทำให้อุปกรณ์สามารถทำงานได้ตามรายการหน้าที่ กำหนดโดยทั่วไปจะอยู่ในรูปของวัสดุ (Material) พลังงาน (Energy) และสัญญาณ (Signal) สิ่งที่ต้องกำหนดอาจเขียนเป็นคำสั่งภาพ สเกตช์ (Sketch) ต่าง ๆ หรือแบบวงจรเพื่อให้ทราบถึงส่วนประกอบของอุปกรณ์ให้มากที่สุด ชิ้นส่วน หรือแบบของงานที่คิดค้นขึ้นมา ควรจะพิจารณาถึงการประกอบความยากง่ายในการผลิตอุปกรณ์ที่มีใช้ในท้องตลาด และค่าใช้จ่าย

3.4 การวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกซื้อชิ้นส่วนประกอบของอุปกรณ์ นำมาเลือกหาผลลัพธ์ที่ดีที่สุด โดยพิจารณาเกณฑ์กำหนดเรื่องประสิทธิภาพในการทำงาน ขนาด รูปร่าง ความคงทน การบำรุงรักษา และราคา

3.5 การสร้างต้นแบบและตรวจสอบ เมื่อเลือกชิ้นส่วนและอุปกรณ์ได้แล้ว จะต้องนำมาสเกตช์ (Sketch) เป็นภาพประกอบต้นแบบคร่าว ๆ หรือเป็นภาพงานชิ้นง่าย ๆ ก่อน จากนั้นจึงทำการสร้างต้นแบบ ในตอนนี้จะต้องมีการทดสอบการทำงานของชิ้นส่วนต่าง ๆ ตามรายการหน้าที่กำหนดไว้ด้วยอุปกรณ์ที่เลือกมาใช้ในส่วนประกอบต่าง ๆ ตามความจำเป็น

3.6 การเขียนแบบเพื่อประโยชน์ในการผลิตครั้งต่อไป งานเขียนแบบนี้ว่ามีความสำคัญอย่างมาก แบบงานจะเป็นข้อมูลสำหรับดำเนินการผลิต ดังนั้นแบบงานของชุดสาธิตต้องมีแบบภาพประกอบ และการแยกชิ้นหรือแบบลายวงจรของแผ่นวงจรพิมพ์

3.7 การเตรียมเอกสารประกอบอุปกรณ์ที่ออกแบบสร้างโดยทั่วไป ควรต้องจัดเอกสารประกอบ หรือมีคู่มือการใช้งานเพื่อผู้ใช้จะใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้อง

3.8 การทดลองใช้ชุดสื่อการสอนจะถูกนำไปใช้ในสถานศึกษา โดยผู้วิจัยเพื่อค้นหาข้อบกพร่องต่าง ๆ อาทิเช่น ความเที่ยงตรง ความยาก ความซับซ้อน ความทนทาน และความสะดวกในการลอกเลียนขึ้นมาใหม่

3.9 การปรับปรุงข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้จากการทดลองข้างต้น จะถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงชุดสื่อการเรียนการสอนให้มีคุณภาพจนเป็นที่ยอมรับได้

2.4 การพัฒนาชุดทดลองหรือชุดสาธิต

สุพิน บุญชูวงศ์ (2535) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนในการพัฒนาชุดทดลองหรือชุดสาธิต (Experimental or Demonstration Kit) และใบงานหรือคู่มือการทดลอง (Lab sheet or Manual sheet) ดังนี้

1. การสร้างชุดทดลองหรือชุดสาธิต (Experimental or Demonstration Kit) การออกแบบและพัฒนาชุดทดลอง มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ กิจกรรมและเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ จุดประสงค์ที่ผ่านการตรวจสอบแล้วจะเป็นแนวทางในการออกแบบใบงานการทดลอง (Lab sheet or Manual sheet) และชุดทดลอง (Experimental or Demonstration Kit)

1.1 ชุดทดลองที่พัฒนาขึ้นจะถูกนำไปใช้ในสถานศึกษาโดยผู้วิจัย เพื่อค้นหาข้อบกพร่องต่าง ๆ เช่นความถูกต้อง ความเที่ยงตรง ความยากง่าย ความซับซ้อน ความคงทนถาวรและความสะดวก ในการลอกเลียนแบบหรือการพัฒนาปรับปรุงขึ้นมาใหม่

1.2 จากการพัฒนาชุดทดลอง ข้อมูลและประสบการณ์ที่ได้รับจากข้างต้นนั้น ได้ถูกนำมาใช้ในการปรับปรุงชุดทดลองให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งประกอบด้วยใบงานการทดลองและชุดทดลอง จากนั้นมีความจำเป็นอย่างมากที่จะต้องนำชุดทดลองไปหาประสิทธิภาพต่อไป

2. ประสิทธิภาพชุดทดลอง ชุดทดลองที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ชุดทดลองที่สามารถช่วยในการปฏิบัติการทดลองของผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ตามที่คุณสอนได้ตั้งไว้ การทดสอบประสิทธิภาพของชุดทดลองจะทำให้ผู้สอนรู้ถึงประสิทธิภาพของชุดทดลอง ในขณะที่เดียวกันผู้สอนจะรู้ถึงจุดบกพร่องหรือจุดอ่อนของชุดทดลอง ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ใช้สำหรับการปรับปรุงชุดทดลองให้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การทดสอบหาประสิทธิภาพของชุดทดลองจะช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจว่าชุดทดลองนั้น ๆ มีประสิทธิภาพหรือไม่ เพราะถ้าชุดทดลองมีประสิทธิภาพต่ำจะทำให้ผลการเรียนของผู้เรียนต่ำไปด้วย แนวทางในการหาประสิทธิภาพชุดทดลองสามารถทำได้ 3 แนวทาง ดังนี้

2.1 ประสิทธิภาพด้านโครงสร้างชุดทดลอง ได้แก่ การวิเคราะห์โดยศึกษาจากโครงสร้างชุดทดลองในด้านต่าง ๆ เช่น วัสดุที่นำมาสร้างชุดทดลองมีความแข็งแรงทนทานเพียงใด ความสวยงาม ความปลอดภัยในการใช้งาน ขนาดของชุดทดลองพอเหมาะกับจำนวนผู้เรียนในขณะทดลองหรือไม่ ความยากง่ายในการสร้าง เป็นต้น

2.2 ประสิทธิภาพด้านเนื้อหา ได้แก่ การทดสอบว่าชุดทดลองที่สร้างขึ้น มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือไม่ ครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ โดยชุดทดลองนั้นจะต้องมีความสมบูรณ์และแม่นยำในแง่ของขบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพราะสามารถกำหนดเงื่อนไขและเกณฑ์ได้แน่นอน

2.3 ประสิทธิภาพในการใช้งาน ได้แก่ การทดสอบความสะดวกในด้านการทดลอง ความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ไม่ได้หาประสิทธิภาพของชุดทดลองตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น แต่จะใช้วิธีประเมิน 2 วิธี ฌลองชัย สุรวฒนบุรุษ (2528) ดังนี้

2.3.1 วิธีอาศัยเกณฑ์ ซึ่งเป็นการตรวจสอบหรือประเมินประสิทธิภาพของชุดทดลองที่นิยมประเมินจะเป็นชุดการสอนสำหรับกลุ่มกิจกรรมหรือชุดการสอนที่ใช้ในศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 สำหรับประเมินเนื้อหาประเภทความรู้ความจำและใช้เกณฑ์มาตรฐาน 80/80 สำหรับเนื้อหาที่เป็นทักษะ ความหมายของตัวเลขเกณฑ์มาตรฐานดังกล่าวมีความหมายดังนี้ 90 ตัวแรก หมายถึง ค่าร้อยละของประสิทธิภาพในแบบทดสอบระหว่างใบงานการทดลอง (Pre-test) ประกอบด้วยผลการประกอบภารกิจต่าง ๆ โดยการนำเอาคะแนนที่ได้จากการวัดภารกิจทั้งหลาย ทั้งรายบุคคลและกลุ่มย่อยทุกชิ้นมารวมกัน แล้วคำนวณหาค่าร้อยละเฉลี่ย ส่วนตัวเลข 90 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนจากการทดสอบหลังการทดลอง (Post-test) ของผู้เรียนทุกคน นำมาคำนวณหาค่าร้อยละเฉลี่ย ก็จะได้ค่าของตัวเลขทั้งสอง เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานต่อไป เกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นนั้นกำหนดได้เป็น 3 ระดับดังนี้

2.3.1.1 สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มีค่าเกิน 2.5 % ขึ้นไป

2.3.1.2 เท่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับหรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้มี ค่าเกิน 2.5 % ขึ้นไป

2.3.1.3 ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนต่ำกว่าเกณฑ์แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5 % ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

2.3.2 วิธีไม่ได้ตั้งเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า เป็นการประเมินประสิทธิภาพของสื่อด้วยการเปรียบเทียบผลการสอบของผู้เรียนภายหลังจากที่ได้เรียนจากสื่อแล้วนั้น (Post-test) ว่าสูงกว่าผลการสอบก่อนเรียน (Pre-test) อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ หากผลการเปรียบเทียบพบว่าผู้เรียนได้คะแนนหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญแสดงว่าสื่อนั้นมีประสิทธิภาพ

2.5 การหาคุณภาพชุดสาธิต

2.5.1 การประเมินคุณภาพชุดสาธิต

คุณภาพของชุดทดลองที่สร้างขึ้นมา นั้น ใช้สอนได้ตามที่ต้องการหรือไม่นั้นจะต้องมีการประเมินคุณภาพสื่อ (พิสิฐ เมธาภัทร และธีระพล เมธิกุล, 2539)

2.5.1.1 องค์ประกอบในด้านการสื่อความหมาย (ด้านวิชาการ)

1) ด้านวัตถุประสงค์

- ก) สื่อครอบคลุมวัตถุประสงค์
- ข) สื่อเหมาะสมกับระดับความยากง่ายของวัตถุประสงค์

2) ด้านเนื้อหา

- ก) เนื้อหาถูกต้องไม่มีจุดผิด
- ข) เนื้อหาวิชาแยกย่อยได้
- ค) เนื้อหาวิชาเรียงลำดับเป็นตรรก

3) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในด้านการสื่อความหมาย

- ก) บรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์
- ข) สามารถลดปริมาณการให้เนื้อหาแบบเลื่อนลอย (Abstract) ให้

มีความหมายและเป้าหมาย (Concrete) มากขึ้น

- ค) สามารถลดเวลาในการสื่อความหมายให้เข้าใจได้ดี และสั้นลง
- ง) ช่วยเพิ่มกิจกรรมในการเรียนการสอนให้ผู้เรียนกระตือรือร้นมาก
- จ) ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดีขึ้น

2.5.1.2 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับคน

- 1) ด้านผู้เรียน
  - ก) สื่อที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน
  - ข) สื่อที่ใช่เหมาะสมกับการรับรู้ของผู้เรียน
- 2) ด้านผู้สอน
  - ก) สื่อไม่จำเป็นต้องอาศัยความสามารถพิเศษในการสอน
  - ข) สื่อที่ใช่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้สอน
  - ค) องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความพร้อมและการนำไปใช้งาน

2.5.1.3 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความพร้อมและการนำไปใช้งาน

- 1) ด้านวัสดุอุปกรณ์
  - ก) ใช้วัสดุราคาพอสมควรกับความจำเป็น
  - ข) ใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น
  - ค) อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบส่วนใหญ่หาได้ตามสถานศึกษาทั่วไป
- 2) ด้านเวลา
  - ก) เวลาที่ใช้ในการผลิตไม่มากนัก
  - ข) เวลาที่ใช้ในการแสดงสื่อนั้นไม่มากเกินไป
- 3) ด้านการใช้งาน
  - ก) สามารถนำไปใช้ได้ง่ายและสะดวก
  - ข) ไม่ยุ่งยากในการเตรียมงาน
  - ค) ไม่ต้องการอุปกรณ์ช่วยพิเศษอื่น ๆ ขณะใช้งาน

2.6 วิชาดิจิทัลเบื้องต้น

จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา และคำอธิบายรายวิชาดิจิทัลเบื้องต้น รหัสวิชา 2104-2107

2.6.1 จุดประสงค์รายวิชา

- 2.6.1.1 รู้ เข้าใจ หลักการ วงจรลอจิกต่าง ๆ
- 2.6.1.2 มีทักษะการหาคุณลักษณะของลอจิกเกตจากคู่มือของผู้ผลิต
- 2.6.1.3 มีทักษะการต่อวงจรและทดสอบวงจรลอจิกต่าง ๆ
- 2.6.1.4 มีเจตคติและกิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความละเอียดรอบคอบ

ปลอดภัย เป็นระเบียบ สะอาด ตรงต่อเวลา มีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ

2.6.2 สมรรถนะรายวิชา

2.6.2.1 แสดงความรู้เกี่ยวกับโครงสร้าง สัญลักษณ์และหลักการทำงานของอุปกรณ์ วงจรดิจิทัล

2.6.2.2 หาคคุณลักษณะของลอจิกเกตจากคู่มือของผู้ผลิตและวงจรถูก

2.6.2.3 ทดสอบวงจรถูก

2.6.3 คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับระบบเลขฐานและรหัส ฟังก์ชันลอจิก ตารางความจริง สัญลักษณ์ลอจิกเกต พีชคณิตบูลีน แผนผังคาโนห์ คุณลักษณะของลอจิกเกตจากคู่มือของผู้ผลิตและวงจรถูกต่าง ๆ ต่อและทดสอบวงจรถูก วงจรคอมไบเนชัน (Combination circuit) วงจรฟลิปฟลอป (Flip Flop) วงจรนับและแสดงผลเบื้องต้น

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หาญชัย ฉั่วประดิษฐ์ภักดิ์ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่องแผงสาธิตวงจรถูกและถอดรหัสสัญญาณโทรศัพท์ดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า ชุดสาธิตการเข้ารหัสและถอดรหัสสัญญาณโทรศัพท์ดิจิทัลที่สร้างขึ้นมีคุณภาพทางด้านเนื้อหาในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.62 และมีคุณภาพทางด้านเทคนิคการผลิตสื่อในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 0.65 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

วินัย ไจกล้ำ และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาต้นแบบชุดสาธิตการออกแบบวงจรถูกอิเล็กทรอนิกส์โหมดกระแส ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดสาธิตในด้านความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการสาธิต พบว่า ชุดสาธิตมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ส่วนความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดสาธิตประกอบอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14

กฤษณะ ศิริเวช และชาตรี แซ่ว่าน (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องชุดสาธิตการป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า ผลการวิจัยพบว่า การประเมินคุณภาพของชุดสาธิตพร้อมใบประกอบและสื่อภาพเคลื่อนไหว โดยใช้โปรแกรม Macromedia Flash 8 ในเรื่องการป้องกันอันตรายจากไฟฟ้าที่สร้างขึ้นกับผู้ประเมิน คือผู้เชี่ยวชาญด้านไฟฟ้าพื้นฐานจำนวน 3 ท่าน โดยผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญเมื่อนำมาคำนวณทางสถิติพบว่า ระดับความคิดเห็นได้คะแนนเฉลี่ยของชุดสาธิตอยู่ที่ระดับ 3.8 และคะแนนเฉลี่ยใบประกอบอยู่ที่ระดับ 3.75 และคะแนนเฉลี่ยสื่อภาพเคลื่อนไหวอยู่ที่ 4.18 ซึ่งผลการประเมินคุณภาพของชุดสาธิตพร้อมใบประกอบและสื่อภาพเคลื่อนไหวอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

คมกริช แสงสุรินทร์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างและพัฒนาชุดสาคิตการวางจุดบกพร่องอุปกรณ์ควบคุมมอเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดสาคิตการวางจุดบกพร่องอุปกรณ์ควบคุมมอเตอร์ พร้อมเอกสารคู่มือที่เสร็จสมบูรณ์หาประสิทธิภาพจากแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของชุดสาคิตให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ทำการประเมินความคิดเห็นเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.72 อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดกับชุดสาคิตดังกล่าว และประเมินคู่มือการใช้งานมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 4.68 อยู่ในระดับมากที่สุด และแบบสอบถามประเมินความเหมาะสมของชุดสาคิตให้ผู้รับการฝึกมีความพึงพอใจเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.58 อยู่ในระดับมากที่สุด

เพื่อชาติ สุขเรือน (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดสาคิต รายวิชาเครื่องมื่อวัดและการวัดอิเล็กทรอนิกส์ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2554) ผลการวิจัยพบว่า ชุดสาคิตมีประสิทธิภาพเท่ากับ 92.05/88.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา พบว่าระหว่างเรียนโดยใช้ชุดสาคิตที่สร้างขึ้นกับการเรียนโดยไม่ใช้ชุดสาคิตปรากฏว่า นักศึกษาที่เรียนโดยใช้ชุดสาคิตที่สร้างขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งจากการทำแบบทดสอบและใบทดสอบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

วิชัย เก่งถนอมศักดิ์ (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่องชุดสาคิตระบบไฟฟ้าพื้นฐานของรถไฟฟ้า ผลการวิจัยพบว่าชุดสาคิตระบบไฟฟ้าพื้นฐานของรถไฟฟ้าสามารถแสดงขั้นตอนที่สำคัญของการแปลงไฟฟ้ากระแสสลับ 1 เฟส ให้เป็นไฟฟ้ากระแสสลับ 3 เฟส เพื่อจ่ายไฟให้กับมอเตอร์ขับเคลื่อนรถไฟฟ้า นอกจากนี้ยังสามารถแสดงผลการเบรกแบบไดนามิกเบรก ซึ่งกระบวนการนี้มอเตอร์ไฟฟ้าจะจ่ายกระแสไฟฟ้าย้อนกลับเข้าสู่ระบบแปลงไฟฟ้า รวมถึงการแสดงผลการหยุดของระบบไฟฟ้าจำลองที่สัมพันธ์กับการหมุนของมอเตอร์ขับเคลื่อนและเอกสารประกอบการสาคิต 4 ใบ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า ชุดสาคิตของระบบไฟฟ้าพื้นฐานของรถไฟฟ้าสามารถแสดงกระบวนการแปลงกระแสไฟฟ้าและเอกสารประกอบการสาคิตสามารถใช้ประกอบการใช้งานชุดสาคิตได้จริง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าการพัฒนาชุดสาคิตเพื่อนำไปประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัตินั้น สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติในรายวิชาต่าง ๆ เนื่องจากผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งผู้วิจัยคาดว่า การสร้างชุดสาคิตดวงจรดิจิตอล วิชาดิจิตอลเบื้องต้น รหัสวิชา 2104-2107 สำหรับนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีดังกล่าว สามารถยกระดับการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวและยังเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อเป็นความสามารถที่จะนำไปใช้ในอนาคตได้